

Doeltreffend leren en ontmoeten in een online afstudeercafé

Handreiking voor het versterken van betrokkenheid van studenten in een 24/7 bereikbare leer-ontmoetingsruimte

Author(s)

ten Hagen, Judith

Publication date

2022

Document Version

Final published version

License

CC BY-NC-SA

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

ten Hagen, J. (2022). Doeltreffend leren en ontmoeten in een online afstudeercafé: Handreiking voor het versterken van betrokkenheid van studenten in een 24/7 bereikbare leer-ontmoetingsruimte. Web publication or website, Onderwijskennis.nl.

https://www.onderwijskennis.nl/search?input=Doeltreffend+leren+en+ontmoeten+in+een+online+afstudeercafé&sort_bef_combine=search_api_relevance_DESC

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library:

<https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Doeltreffend leren en ontmoeten in een online afstudeercafé

Handreiking voor het versterken van betrokkenheid van studenten in een 24/7 bereikbare leer-ontmoetingsruimte

Kenmerken van een online leer-ontmoetingsruimte (het afstudeercafé)

- De omgeving bestaat uit een combinatie van een ingerichte onderwijsomgeving waar relevante bronnen, links en materialen beschikbaar zijn (bv. de DLO van de HvA Brightspace), en een gekoppelde samenwerkingsomgeving waarin interactie mogelijk is en studenten zelf bijdragen kunnen leveren (in deze handreiking gaan we uit van Microsoft Teams) – het feitelijke afstudeercafé.
- De omgeving is 24/7 beschikbaar via laptop en telefoon.
- De groepen bestaan uit zes tot tien personen.
- Binnen Teams is naast een algemeen kanaal waar de hele groep deel van uit maakt, per student een privé kanaal aangemaakt, waar de student en docent apart contact met elkaar kunnen opnemen. Daarnaast is er de mogelijkheid om (ook door studenten zelf) nog extra kanalen aan te maken voor deelgroepen.
- Er is een vast moment in de week waarop de groep elkaar online in een Teams-sessie ontmoet om voortgang te bespreken, elkaar van feedback te voorzien en bij te kletsen. Daarbij kunnen deelnemers kiezen om zich terug te trekken in één van de aparte kanalen en daarvanuit videobellen met de docent of medestudenten.
- De student bepaalt zelf frequentie, tempo, tijdstip van 'binnenkomen' en 'weggaan', en doel van meetings: studie of sociaal.
- De docent monitort de chat om zo adequaat en snel te kunnen reageren op vragen.
- De docent is uitnodigend en verbindt door interactie te stimuleren via chat en videocall.

Creëer een 24/7 bereikbare online leer-ontmoetingsruimte: draag zorg voor gemakkelijke toegang, motiveer studenten om deel te gaan nemen

- Zorg als docent voor een goed contact met ICT-ondersteuners
- Zorg voor een koppeling tussen een samenwerkingsomgeving (zoals Microsoft Teams) en een digitale leeromgeving (een DLO zoals Brightspace)
- Gebruik de DLO voor algemene informatie in de vorm van documenten die studenten kunnen gebruiken
- Gebruik de samenwerkingsomgeving voor 24/7 ontmoeting door middel van videobellen en individuele- en groepschats
- Zorg voor een algemeen kanaal voor de hele groep en aparte kanalen voor individuele studenten voor 1-op-1 overleg
- Zorg voor eigenaarschap bij studenten: bedenk samen een pakkende en herkenbare naam zoals afstudeercafé
- Laat studenten creatief meedenken over de inrichting en creëer voor hen de mogelijkheid om eigen kanalen aan te maken voor overleg in subgroepen
- Zorg voor gemakkelijke en 24/7 beschikbare toegang op mobiel en laptop
- Help studenten de voordelen van de online omgeving te ontdekken (laagdrempelig vragen stellen, 24/7 toegankelijkheid, 'gebruik @ als je chat')
- Straal vanaf het begin vertrouwen uit in het online werken
- Stimuleer 'digi zijn': geef aan dit van waarde is in de beroepscontext
- Check of boodschappen gelezen worden zodat je zeker bent van toegang en deelname
- Laat studenten aanvullend fysieke bijeenkomsten organiseren als zij dit willen, dit bevordert de binding

Bevordert **mogelijkheid voor deelname aan onderwijs ondanks persoonlijke belemmeringen, perspectief**

"Samen met andere studenten online studeren, vragen stellen, feedback geven aan elkaar. Daarvoor hoef je ook niet tegelijkertijd aan het werk te zijn"

Investeer in online contact en ken je studenten: breng belemmeringen en behoeften in kaart, bevorder groepsgevoel

- Inventariseer ervaren belemmeringen in online individuele - en groeps gesprekken
- Stimuleer uitwisselen van belemmeringen met andere deelnemers in de chats en videocalls om groepsgevoel te bevorderen
- Breng behoeften in kaart (tijd, vorm, tempo, plaats en frequentie van de meetings, flexibiliteit, mix van leermogelijkheden)
- Benadruk de laagdrempeligheid van deelname (aanschuiven vanaf elke plek, 24/7)
- Stimuleer studenten met speciale behoeften (AD(H)D, sociale angst) deel te nemen
- Maak schuld en schaamte bespreekbaar ('Schaamte is niet nodig, het is knap dat je zoveel dingen weet te combineren')

Bevordert **binding en vertrouwen, leidt tot minder schuld en schaamtegevoelens**

"Online is een uitkomst, fysiek durfde ik me niet meer te vertonen, wat als je een docent tegenkomt op de gang?"

Schep voorwaarden voor een veilige sfeer online: organiseer vaste online meetings, werk in kleine groepen, stimuleer meetings van studenten onderling

- Zorg voor wekelijkse online meetings in het algemene groepskanaal
- Werk in kleine groepen zodat gezichten goed te zien zijn
- Neem de tijd voor kennismaken, iedereen hoort erbij (dit bevordert veiligheid)
- Neem de tijd voor het praten over ideeën, meningen en verwachtingen (dit bevordert inclusie)
- Stimuleer aanwezigheid ('Je komst is belangrijk, ook al heb je niet aan je project kunnen werken')
- Te laat binnenkomen en eerder weggaan mag ('Fijn dat je toch even geweest bent')
- Reageer ongedwongen bij beeld uitzetten ('We zien je even niet maar misschien weet jij ...')
- Stimuleer meetings van studenten onderling buiten de vaste bijeenkomsten
- Verwelkom nieuwkomers in het algemene groepskanaal
- Laat studenten tijdens de meeting gebruik maken van het 'hoppen' naar andere kanalen
- Laat de communicatie via de informele chat verlopen (de chat is laagdrempelig, gebruik geen mail)
- Bevorder de veiligheid door in de chat verbindend te zijn
- Reageer zelf op het juiste moment op chats (vind de balans tussen wachten op een andere reactie en zelf reageren)
- Gebruik emoticons

Bevordert binding, inclusie, veiligheid, welkom voelen

"We delen ook meer dingen met elkaar, je hebt een inkijkje in elkaars leven, waar zit jij, o daar loopt een kind rond, en hee is dat jouw huis. Als ik naar een fysieke les had gemoeten was ik bijvoorbeeld niet komen opdagen, of doordat ik geen oppas had, of geen energie, of omdat ik halverwege weg moest om mijn kind te halen of de oppas weg moest"

Bevorder online interactie: stimuleer ervaringen delen in de chat, peerfeedback vragen en geven, kennis delen en samenwerken in kanalen

- Stimuleer studenten om deel te nemen aan de chat en videocalls
- Stimuleer het blijven hangen in het algemene groepskanaal als jij als docent naar een ander kanaal gaat ('Ik ga even, dan kunnen jullie nog even kletsen')
- Stimuleer studenten om vragen te stellen in het algemene groepskanaal
- Stimuleer studenten om op elkaars boodschappen te reageren ('Fijn dat jij vast reageerde op de vraag van ...')
- Stimuleer het delen van kennis in de chats ('Ik zag een handig document van ...')
- Maak handig gebruik van gemeenschappelijke thema's of expertise ('Daar is ... mee bezig geweest, zij kan je vast helpen')
- Bevorder het online geven en vragen van peerfeedback
- Laat merken dat iedere inbreng in videocall en chat welkom is
- Sta toe dat in kanalen aan andere vakken wordt gewerkt
- Ga langs in alle kanalen waar studenten aan het werk zijn, benoem het gemak van 'hoppen' van ene naar andere kanaal
- Benoem samenwerking in de chat om positief gedrag te stimuleren ('Supergoed dat jullie samen ...')
- Beantwoord generieke vragen in het algemene groepskanaal om onderlinge binding te versterken
- Laat studenten hun verslag uploaden in hun privékanalen maar stimuleer ook delen in het groepskanaal

Bevordert **zelfvertrouwen, gezamenlijk leren, verantwoordelijkheid, interactie**

"We kunnen met elkaar sparren en elkaar van input en feedback voorzien. Y heeft een kanaal aangemaakt, daarvoor mijn dank! Ik heb al gereageerd. Y, ik word steeds vaardiger in deze omgeving ;)"

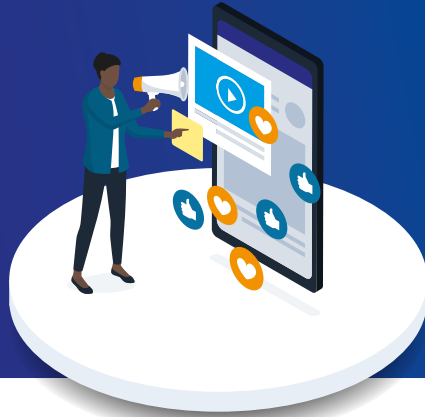

Monitor online de voortgang: reageer adequaat en snel met online feedback, bemoedig in de chat

- Zorg dat de laagdrempelige chat stimuleert tot vragen stellen aan jou als docent
- Reageer snel op feedbackverzoeken en vragen
- Geef oplossingsgerichte feedback en stimuleer online dialoog hierover
- Post bemoedigende opmerkingen ('Wat goed dat je al hebt gedacht over ...')
- Laat studenten de feedback samenvatten en bevestig de inhoud hiervan
- Kies de juiste formulering, online luistert dit nog nauwer
- Beloon kleine stappen met waardering in de chat ('een kleine stap is ook een stap en zo ga je er komen')
- Stimuleer reflectie in de chat op genomen stappen, doelen en voortgang
- Inventariseer behoefte aan deadlines en stimuleer elkaar hierin te bemoedigen

Bevordert **vertrouwen, verantwoordelijkheid, voortgang**

"Doordat we veel gebruikt hebben gemaakt van Teams heb ik voor het stellen van vragen een lage drempel ervaren. Het gevolg is dat je meer vragen stelt en voor mij betekende dat dat ik sneller door kon met m'n werk en het kwalitatief beter werd"

Wees je bewust van je rol als online docent: werk aan binding in een veilige online omgeving, stimuleer online interactie via chat en videocall, monitor de chats

- Draag als facilitator zorg voor een veilige sfeer online
- Let goed op wat je wél kunt waarnemen (mimiek, plek waar iemand zit)
- Wees online verbinder, luisteraar en inspirator
- Laat bijdrages in videocalls samenvatten of vat deze zelf samen om positief gedrag te stimuleren
- Zorg dat je voldoende vaardig bent in het werken in de online omgeving zodat je studenten goed kunt helpen. Zoek waar nodig technische en ICT-didactische ondersteuning binnen je organisatie
- Wees je ervan bewust dat studenten online komen om te zien of iemand op hun post heeft gereageerd
- Monitor de chats op elke werkdag
- Reageer snel en adequaat op posts en feedbackverzoeken
- Zorg voor individuele momenten in het privékanaal met de student
- Zorg voor motiverende chats om deelname te bevorderen ('Leuk als je komt')
- Nodig studenten nadrukkelijk uit toch 'langs te komen', ook als ze niets gedaan hebben
- Bel studenten 'erbij' vanuit het algemene groepskanaal
- Noem alle namen in de chat na de meeting, dit bevordert de binding ('Fijn dat je ons vertelde over ...')
- Noem ook namen van de afwezigen ('Jammer dat je er niet kon zijn')
- Post motiverende ('Super dat jullie ...'), attenderende ('Morgen bijeenkomst! Kom je ook?') en samenvattende ('Leuk, we hebben ...') opmerkingen
- Geef geen oordeel over vertraging en stimuleer door te gaan in dit online traject ('Het kan nog, geef niet op')

Bevordert **binding, controle en zelfvertrouwen**

"...ik heb meer contact in deze omgeving. Begeleiding is niet een keer per week maar we hebben een plek waar we altijd in kunnen... ik voel me nu geen nummer meer. Je wordt gehoord"

Deze handreiking is een van de uitkomsten van het project: Betrokkenheid van langstudeerders in een online afstudeercafé. Dit project is met financiële steun vanuit het speerpunt Urban Education van de Hogeschool van Amsterdam uitgevoerd door Judith ten Hagen.

De uitkomsten van het project zijn beschreven in een projectverslag.

Dit is te vinden op <https://www.hva.nl/kc-onderwijs-opvoeding/gedeelde-content/projecten/projecten-algemeen/betrokkenheid-van-langstudeerders-in-een-online-afstudeercafe.html?>

Voor meer informatie: j.ten.hagen@hva.nl

Maart 2022

CC-BY-NC-SA Hogeschool van Amsterdam